

Nr 76

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående omorganisation av överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap; given Stockholms slott den 17 mars 1967.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en omorganisation av överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap. Den nya organisationen avses gälla fr. o. m. den 1 juli 1967 då ett av statskontoret i samarbete med överstyrelsen utarbetat system för automatisk databehandling av överstyrelsens verksamhet kan börja tillämpas.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 17 mars 1967.

Närvarande:

Statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga angående *omorganisation av överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap* och anför.

I årets statsverksproposition (bil. 12 s. 124) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1967/68 beräkna till Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar ett förslagsanslag av 2 734 000 kr. samt till Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader ett förslagsanslag av 300 000 kr.

Dessa frågor torde nu få tas upp till fortsatt behandling.

Inledning

Enligt sin instruktion (SFS 1965: 659) är överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap central förvaltningsmyndighet för den ekonomiska försvarsberedskapen med uppgift att samordna landets försvarsförberedelser på det ekonomiska området. I den mån det inte ankommer på annan myndighet skall överstyrelsen också ombesörja att det totala försvarets behov av förnödenheter kan tillgodoses vid krig eller avspärrning.

Styrelsen består av en generaldirektör och chef, verkets fyra byråchefer samt minst fyra lekmanaledamöter representerande näringslivet och andra samhällsintressen som verksamheten berör. För att främja samordningen mellan överstyrelsen och övriga berörda myndigheter är ett rådgivande organ knutet till styrelsen. I detta råd för ekonomisk försvarsberedskap är generaldirektören ordförande och i övrigt består rådet av cheferna för försvarsstaben, civilförsvarsstyrelsen, statens jordbruksnämnd och arbetsmarknadsstyrelsen samt ordföranden i centrala civila transportkommittén.

Överstyrelsen fick sin nuvarande organisation år 1962. Den är indelad i

fyra byråer och en allmän planeringssektion. Fördelningen av de huvudsakliga arbetsuppgifterna är följande.

Administrativa byrån handlägger förutom löpande ärenden av traditionell kanslibyråkaraktär även vissa beredskapsuppgifter av administrativ och juridisk art. Vidare svarar byrån för samordningen i juridiskt och administrativt hänseende av överstyrelsens planläggande verksamhet.

Industri- och varubyrån planlägger tillverkningen av förnödenheter som är särskilt betydelsefulla för krigföring och krigsförsörjning, reparationsverksamhet i krig, lagringsberedskapen och krigsleveranser samt handelns verksamhet under krig eller avspärrning. Vidare har byrån det närmaste ansvaret för den fortlöpande planeringen vad gäller undanförsel och förstöring.

Bränslebyrån har motsvarande ansvar vad gäller fasta och flytande bränslen samt smörjmedel. Häri ingår även överstyrelsens funktion som tillsynsmyndighet för den oljelagringssskyldighet som åvilar oljebranschen och stor-konsumenter av olja. Byrån ger vidare anvisningar för den planering av distributionen av flytande drivmedel och bränslen samt vissa smörjmedel som sker genom Drivmedelscentralen aktiebolag. Detta har bildats av oljebolagen för samarbete med överstyrelsen och andra statliga myndigheter och skall vid krig eller krigsfara ombesörja distributionen av dessa varor.

Affärsbyrån handlägger löpande ärenden rörande inköp, lagring och försäljning av de varor som överstyrelsen lagrar. Byrån ansvarar för underhåll och förvaltning av lagringsanläggningarna samt tillsyn, kontroll och om-sättning av de lagrade varorna. Dess cisternsektion har tillsyn över styrelsens cisternanläggningar och sådana som uppförts med statsbidrag. Sektionen projekterar också nya anläggningar och leder den lokala cisternförvaltningen, vilken är knuten till byrån.

Den *allmänna planeringssektionen* följer det utrednings- och planeringsarbete, som bedrivs på olika håll inom totalförsvaret. Den kan själv ta initiativ till utredningar av mera principiell och grundläggande natur och medverka i dessa liksom i utredningar inom andra myndigheter. Vidare förbereder och samordnar sektionen överstyrelsens medverkan i civila och militära spel och övningar.

Med skrivelse den 23 januari 1967 har statskontoret i samråd med överstyrelsen lämnat över en promemoria med förslag till ny organisation för överstyrelsen.

Över förslaget har, efter remiss, yttranden avgetts av överbefälhavaren som inhämtat synpunkter från fortifikations-, armé-, marin- och flygförvaltningarna samt försvarets intendenturverk och sjukvårdsstyrelse, försvarets forskningsanstalt, medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd, centrala civila transportkommittén, statistiska centralbyrån, riksrevisionsverket, statens jordbruksnämnd, kommerskollegium, civilbefälhavarna, länsstyrelserna i Jönköpings, Blekinge, Älvsborgs, Västmanlands och Västerbottens län,

arbetsmarknadsstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen, Kooperativa förbundet, Svenska petroleum institutet, Sveriges grossistförbund och Sveriges industriförbund.

Statskontorets utredning

Efter framställning av överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap började statskontoret våren 1965 undersöka möjligheterna att använda automatisk databehandling (ADB) i överstyrelsens verksamhet. Undersökningen ledde under sommaren 1966 fram till ett förslag till ADB-system. Detta utgör en första etapp av ett integrerat system och omfattar styrelsens företagsregister, inräknat cisterner och bensinstationer, samt upphandlingsverksamheten. De första delsystemen tillämpas redan. Nästa etapp avser styrelsens planeringsverksamhet. Enligt avtal körs programmen vid statistiska centralbyråns datamaskincentral. Systemen beräknas kunna börja tillämpas från den 1 juli 1967. Datamaskincentralen kommer att ansluta en terminal vid överstyrelsen.

Som en naturlig följd av systemarbetet uppstod krav på att förändra överstyrelsens organisation. Härigenom skulle styrelsen kunna tillgodogöra sig den höjning av effektiviteten som ADB-tekniken medför. I direkt samband med systemarbetet har statskontoret därför också bedrivit en organisationsundersökning. En förutsättning har därvid varit att söka lösa organisationsfrågan inom ramen för de medel, som redan står till överstyrelsens förfogande. Systemlösningarna och den nya organisation, som statskontoret föreslår, ger överstyrelsen möjlighet att på ett effektivt sätt planlägga lagring av en avsevärt utökad mängd varor, att med större säkerhet lagra de rätta varorna och att sköta omsättningen av lagren på ett lönsammare sätt. Statskontoret förutsätter att den nya organisationen träder i kraft den 1 juli 1967.

Beträffande överstyrelsens arbetsuppgifter har utredningen övervägt om inte ansvaret för projektering, teknisk kontroll och underhåll av styrelsens cisternanläggningar borde föras över till fortifikationsförvaltningen, men funnit att detta inte bör ske nu. I stället bör man avvakta en utredning om lämpligheten att skapa ett särskilt organ för den tekniska verksamheten vid statliga cisternanläggningar av depåkaraktär. Däremot föreslår utredningen, att den bränslestatistik som bränslebyrån ombesörjer förs över till statistiska centralbyrån. Som förutsättning måste därvid gälla att bränslestatistiken dels handhas så att den tillgodoser överstyrelsens behov, dels ordnas så att material och personal vid en försörjningskris omgående kan ställas till en bränsleförsörjningsmyndighets förfogande.

Beredskapsverksamhetens mål och medel

Utredningen utgår från de allmänna mål som föreskrivits för totalförsvaret (prop. 1963: 108, SU 113, rskr 265). Därvid har fastslagits att målet för det ekonomiska försvaret är att trygga folkförsörjningen i vidaste bemärkelse. Av särskild betydelse för det ekonomiska försvaret är också föreskriften att totalförsvarets olika delar skall samverka och understödja varandra så att största försvarseffekt ernås. Överstyrelsens uppgifter bör även i fortsättningen regleras enligt nuvarande instruktion och andra författningar i den mån verksamheten går att genomföra enligt gällande kostnadsramar.

Det ekonomiska försvarets utformning bestäms väsentligen av vår ställning som alliansfritt land och av den struktur vårt näringsliv har i dag och kan väntas få inom överskådlig framtid. Den politiska neutraliteten medför att vi även försörjningsmässigt får räkna med att i stor utsträckning klara oss själva i händelse av krig eller av annan anledning föranledd avspärrning. Vi är normalt beroende av utlandet för försörjningen av viktiga varor. Importvarorna utgör sålunda omkring 30 % av den totala konsumtionen. Svårigheterna att trygga försörjningen med förnödenheter, som är väsentliga för det totala försvaret och samhället i övrigt, ökar genom att krigssamhällets behov avviker från fredsbehoven. Vidare gör utrymningsplanläggningen försörjningsfrågan till ett allvarligt regionalt och lokalt problem.

Utsikterna för framtiden ger inte vid handen att de förhållanden som nu motiverar ett effektivt ekonomiskt försvar kommer att ändras på ett avgörande sätt. Utredningen anser det angeläget att överstyrelsen också tar till vara möjligheterna att förebygga att kriser, som från försvarssynpunkt är av ringa betydelse men påverkar tillförseln av viktigare varor, får allvarligare återverkningar på vår försörjning. Utvecklingen inom olika områden av samhället ökar också betydelsen av vårt ekonomiska försvar. Hit hör tendensen mot minskad lagerhållning inom näringslivet, strukturrationaliseringarna och den snabba tekniska utvecklingen inom industrin, tätorternas tillväxt samt konsekvenserna av ett eventuellt inträde på den gemensamma marknaden.

Överstyrelsens uppgift som samordnande myndighet bör enligt utredningen ges den innebörden, att styrelsen genom informerande verksamhet, anvisningar och rekommendationer medverkar till en effektiv samverkan såväl inom det ekonomiska försvaret som i förhållande till totalförsvarets övriga grenar. Det ekonomiska försvaret berör närmare ett tjugotal centrala myndigheter, civilbefälhavarna och länsstyrelserna. Vid dessa myndigheter finns över 400 anställda på heltid med uteslutande beredskapsuppgifter. Hälften av dessa befattningshavare tjänstgör på regional nivå. Kost-

naderna för det ekonomiska försvaret beräknas till över 300 milj. kr. om året och värdet av ineliggande varulager till omkring 1 miljard kr. Utredningen redovisar utförligt dessa förhållanden och anser att mot denna bakgrund måste överstyrelsens samordnande funktion tillmätas utomordentligt stor betydelse.

Det är utredningens uppfattning att en mer adekvat, allmän målsättning för beredskapsverksamheten, ett bättre beslutsunderlag och en mera metodisk och konsekvent genomförd planläggning är nödvändiga förutsättningar för att det ekonomiska försvaret i fortsättningen skall fylla sin uppgift inom totalförsvaret. Det är även utredningens mening att detta är möjligt att genomföra för styrelsen om den anlitar sådana hjälpmedel som ADB, operationsanalys och systematisk studiemetodik överhuvudtaget. Utöver förbättrade förutsättningar för beredskapsarbetet skulle härvid som »biprodukt» genom statistiska centralbyråns försorg kunna produceras underlag för undersökningar och utvärderingar i näringsfrågor även utan anknytning till beredskapsaspekten.

Det ekonomiska försvarets katalog över varor, tjänster och produktionsmedel är betydande. Mest variationsrik är varusidan som för överstyrelsens del upptar omkring 3 000 enheter. En allmän rubricering kan vara användbar vid sammanfattande redogörelser, men vid analys måste ytterligare uppdelning ske tills homogena grupper föreligger. Överstyrelsen har därvid utan framgång sökt utnyttja de två dominerande klassificeringssystemen d. v. s. krigsmaktens och den officiella statistikens. I samarbete med statistiska centralbyrån utarbetar överstyrelsen nu vissa klassificeringsnormer för en utbyggnad av den officiella statistikens nomenklatur.

Det är nödvändigt att beräkna behoven och tillgångarna såväl lokalt som totalt för att avgöra om åtgärder måste vidtas för att säkra behovstäckningen. Enligt utredningen saknas för närvarande i stor utsträckning underlag för att göra en realistisk bedömning och utvärdering av förhållandena. Det kan därför inte uteslutas att nuvarande planläggning även av andra skäl än ofullständig målsättning saknar reell motivering i vissa delar, är oriktigt dimensionerad eller i övrigt inte upptar åtgärder som av försörjningsmässiga skäl bort vidtas. Till detta förhållande har bl. a. svårigheter på statistikområdet bidragit.

Verksamheten bör vidare enligt utredningen inriktas mot ett begränsat antal kristyper med tyngdpunkten lagd på de mest sannolika fallen. Avspärning utan krig, krig och efterkrigstid utan föregående avspärning samt avspärning i förening med krig och efterkrigstid är de tre huvudtyper som man har anledning räkna med. I motsats till övriga grenar av totalförsvaret krävs i alla de tre fallen insatser från det ekonomiska försvaret. Självklart är antalet möjliga och i och för sig inte osannolika kombinationer av krisförlopp utomordentligt stort. Dessa möjligheter ökar ytterligare om i krisbilden läggs in verkningarna av egna åtgärder som ransone-

ring, utrymning och undanförsel. Utredningen förutsätter medverkan från försvarets forskningsanstalt vid överföring till praktiskt användbara formler av de studier och utvärderingar som i samband därmed måste företas av överstyrelsen.

Täckning av varubehovet kan ske genom planläggning av produktion eller lagring. Den senare gruppen innesluter dels planläggning av handeln genom frivilliga avtal (krigsleveransbesked, krigsleveransförbindelse m. fl.), dels tvångslagring hos näringslivet i förening med visst finansieringsbidrag till lageruppbyggnaden, dels ock lagring i statlig regi. Av metoderna är de två sistnämnda i regel förenade med betydande kostnader för staten, medan planläggningen åsamkar statsverket utgifter huvudsakligen i form av löner till personal. I princip väljs metod med hänsyn till kostnad och beredskaps-effekt. För en realistisk avvägning mellan dessa krävs ett underlag som inte bara redovisar kostnader för inköp och lagring utan också möjligheterna att när som helst inköpa, lagra och producera varorna. Krigsproduktion kräver en betydande planläggning men är jämfört med statlig lagring och bidragsgivning en ekonomiskt fördelaktig metod att skapa behovstäckning. Omfattningen och utformningen av underlaget för denna planläggning är emellertid inte tillfredsställande från ADB-synpunkt. Utredningen anser det angeläget att praktiskt användbara system utarbetas i samverkan med statistiska centralbyrån.

Organisationsförslag

Utredningen karakteriserar överstyrelsens verksamhet som en beredskapsprocess vilken sker i etapper från bestämmande av behoven och avräkning mot tillgångarna, över val av åtgärder för behovstäckning till vidtagande av dessa. Som sista skede kommer undanförsel och förstöring. Styrelsens nuvarande organisation med arbetsenheterna fördelade efter de olika varuslagen bör enligt utredningen ersättas med en organisation där arbetsuppgifterna i deras löpande följd förs samman till enheter. I beredskapsprocessen utgör planläggningen den huvudsakliga uppgiften. Arbetet med denna är så omfattande att det inte kan inordnas i en till storleken lämplig arbetsenhet. Emellertid kan arbetet utan större olägenhet delas upp på två enheter av vilka den ena främst utreder vad som skall planläggas och den andra genomför planläggningen. Det är därvid av största vikt att verksamheten på dessa enheter — förslagsvis benämnda utredningsbyrån och varubyrån — hålls samman under enhetlig ledning. I avvaktan på erfarenheter av den nya organisationen torde det få ankomma på verkschefen att tills vidare svara för denna samordning.

Ledningen av myndigheten. Myndigheten bör ledas av en lekmannastyrelse, som består av generaldirektören och förslagsvis sex av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter. Liksom för närvarande bör dessa företräda berörda sam-

hällsintressen. Kungl. Maj:t bör ha befogenhet att i en krissituation förstärka styrelsen med representanter för särskilt berörda verksamheter och intresseorganisationer. Generaldirektören bör vara ordförande. Till sitt förfogande bör denne ha ett särskilt sekretariat i vilket ingår militärassistenten, en kvalificerad befattningshavare för biträde med den yttre samordningen samt en chefssekreterare.

Utredningsbyrån. Det är av stor betydelse att överstyrelsen aktivt forskar för att utröna vilka varor och tjänster som behöver bli föremål för beredskapsplanläggning. Denna forskning skall följa samhällsutvecklingen på varuområdet såväl tekniskt som ekonomiskt. Forskningen skall resultera i dels en direkt presentation av vilka varor och tjänster som fordrar att behovsstäckning planläggs på kort sikt, dels en långsiktig prognos över varuutvecklingen såväl tekniskt som ekonomiskt. Forskningen skall leda till fortsatta detaljutredningar om vilka planlägningsmedel som skall användas för att största tekniska och ekonomiska effekt skall uppnås i det direkta planlägningsarbetet. Genom forskning och utredning fastställs alltså vilka varor och tjänster som skall ingå i planlägningsverksamheten samt lämpliga planlägningsmedel. Därefter dokumenteras varorna och tjänsterna i en katalog. Denna sammankopplas med statistiska centralbyråns informationsbank ur vilken nödvändig information hämtas för den fortsatta planläggningen.

Utredningsbyrån skall också svara för den planläggning samt kontroll av beredskaps- och tvångslagring av drivmedel och bränslen som nu handhas av bränslebyrån. För planeringen inom detta försörjningsområde gäller speciella förhållanden jämfört med den övriga varuplaneringen. Detta beror på oljeimportens stora känslighet för störningar av skilda slag och sambandet inom den totala energisektorn mellan elkraftsplaneringen och överstyrelsens bränsleplanering samt på att petroleumprodukterna kräver särskilda anordningar och åtgärder för lagring och distribution. Någon skarpare gränsdragning mellan utrednings- och den rena planeringsverksamheten och åtgärder för att verkställa planeringen för energiförsörjningen bör därför inte göras inom överstyrelsens ansvarsområde. Detta gäller också i fråga om överstyrelsens åligganden som tillsynsmyndighet för tvångslagringen av olja. Det är angeläget att styrelsen enhetligt företräds utåt gentemot de lagringsskyldiga.

Beträffande bränslestatistiken, som föreslås överförd till statistiska centralbyrån, bör utredningsbyrån tillse att den även framdeles förs så att den tillfredsställer det ekonomiska försvarets krav. Prognosverksamheten på energiområdet bör ombesörjas av utredningsbyrån i avvaktan på förslag om den framtida ordningen för denna verksamhet.

Byrån föreslås indelad i tre sektioner nämligen en för prognoser och forskning, en för utredningar och en för varu- och företagsregistrering. Kra-

ven på byråns personal bör sättas högt. Detta gäller främst prognos- och forskningssektionens tjänstemän samt chefen för utredningssektionen.

Allt eftersom utredningsbyrån överlämnar varukatalogen skall *varubyrån* säkerställa de behov som föreligger. Detta arbete kan bestå i handelsplanläggning eller planläggning av krigsproduktion, krigsleveranser, undanförsel av företag eller delar av företag eller av vissa varor och av förstöring av strategiskt viktig tillgång i form av företag, lager m. m.

Varubyrån bör bestå av en produktionssektion, en sektion för handels- och krigsleveransplanläggning samt en för undanförsel och förstöring. Verksamheten måste bedrivas i samråd med berörda grenar av näringslivet och ett stort antal statliga organ. Det är därför viktigt att byråns personal har sådan inriktning att den kan medverka till tekniskt-ekonomiska lösningar av näringslivets engagemang i det ekonomiska försvaret.

Utbildningssektionen. En väsentlig del av överstyrelsens samordningsuppgifter kan lösas genom information. Utbildnings-, övnings- och informationsverksamhet måste därför tillmätas stort värde. Genom information om det ekonomiska försvarets betydelse och verkningssätt samt genom utbildning kan näringslivets intresse påverkas på sådant sätt att beredskapen främjas. Utbildnings- och informationsfunktionerna föreslås företrädda av var sin detalj vilka sammanförs till en särskild utbildningssektion.

Uppgifterna blir synnerligen utåtriktade och syftar i regel till samordning av olika myndigheters verksamhet. Sektionen skall hjälpa centrala och regionala myndigheter med utbildnings- och informationsuppgifter rörande det ekonomiska försvaret. Härigenom nås likformighet och arbetskraft kan sparas främst på regional nivå.

På *administrativa byrån* bör ankomma den juridiska, ekonomiska och personella verksamheten. Den föreslås uppdelad på tre däremot svarande sektioner. I stort sett blir arbetsuppgifterna oförändrade. Utredningen föreslår också att den ekonomifunktion, som nu är inordnad i affärsbyrån, förs över till ekonomisektionen. Sektionen skall även ansvara för den datamässiga behandlingen av överstyrelsens interna rutiner.

Affärsbyrån skall enligt förslaget inköpa och omsätta de varor som överstyrelsen lagrar. Byråns organisationsform övervägs för närvarande. Oavsett vilken form som framdeles väljs för byråns lagerhållnings- och affärsverksamhet är byråns personal otillräcklig enligt utredningen. I avvaktan på resultaten av de fortsatta övervägandena bör byrån därför tillfälligt förstärkas. Överstyrelsen bör i särskild ordning begära medel härför.

Behovet av *personal* har i förslaget beräknats summariskt för de olika enheterna. För att möjliggöra större rörlighet har befattningshavarna i en post ställts till byråchefernas respektive chefs för utbildningssektionen förfogande. För tillfälliga arbetsuppgifter som kräver speciell sakkunskap förutses ett förhållandevis stort behov av konsulter.

Personalstyrkans sammansättning och fördelning enligt utredningens förslag anges i följande tablå. Förslaget innebär en kvalitetshöjning och även en viss personalbesparing om hänsyn tas både till tjänster på personalförteckningen och till personal som avlönas från expertisposten eller förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap.

Kategori	Utrednings- byrån	Varu- byrån	Utbild- nings- sektio- nen	Admi- nistra- tiva byrån	Affärs- byrån	S:a	Nu- läge
Generaldirektör						1	1
Chefpersonal	1	1		1	1	4	4
Kvalificerad personal för utredningsarbete (motsvarande) . .	5	5	3	3	3	120	20
Personal för utredningsarbete (motsvarande)	5	4	1	4	2	16	14
Assistentpersonal	3	2	1	3	5	14	12
Kvalificerad biträdespersonal	3	2	1	6	1	14	15
Biträdespersonal	2	1	1	9	2	15	23
Summa	19	15	7	26	14	84	89

Av de 89 nuvarande befattningshavare, som utredningen redovisar, avlönas 78 från avlöningsanslaget, fem från anslaget till omkostnader för statlig lagerhållning och sex från förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap.

I samband med den fortsatta utformningen av planläggningsmetodiken måste möjligheterna till rationalisering och decentralisering tas till vara. Först när datasystemet i dess helhet tillämpats under viss tid kan personalbehovet bedömas med säkerhet. Utredningen förutsätter att organisationen då måste ses över.

Remissyttrandena

Statskontorets organisationsförslag har av remissinstanserna antingen tillstyrkts eller lämnats utan erinran. En av de hörda länsstyrelserna har dock anmält vissa betänkligheter. Beträffande de olika enskildheterna i förslaget har ett flertal synpunkter framförts.

Överstyrelsens övergång till ADB-teknik i sin verksamhet anses allmänt vara en angelägen åtgärd. *Länsstyrelsen i Blekinge län* anser dock inte att utredningen ger tillräckliga hållpunkter för att bedöma frågan i vilken utsträckning statskontoret räknar med ADB-teknik inom det ekonomiska försvaret. Innan man bestämmer sig för att gå över till en sådan

¹ Därav 1 tjänst direkt underställd generaldirektören.

teknik måste man ha klart för sig att den kan fungera även under svåra yttre förhållanden.

Utredningens mer teoretiska del, som rör beredskapsverksamheten, och föregår organisationsförslaget, har endast föranlett ett fåtal uttalanden. *Statens jordbruksnämnd* understryker, att anledning saknas att i detta sammanhang överväga förskjutning av överstyrelsens ansvarsgränser eller behandla planläggningsmetodik hos andra myndigheter inom totalförsvaret. *Civübefälhavaren i södra civilområdet* framhåller att avspärrning i förening med krig och efterkrigstid måste vara det svåraste läget från den ekonomiska försvarsberedskapens synpunkt och att det måste vara tillräckligt att endast planera för detta alternativ. Utredningens uppfattning att man vid planläggningen kan ha rimliga utsikter att hjälpligt täcka alla praktiskt möjliga fall bör enligt *arbetsmarknadsstyrelsen* diskuteras mellan totalförsvarsmyndigheterna. Man bör därvid söka uppnå en bättre samordning av målsättningen i några få, klart angivna sannolika kris- och krigslägen. Ett helt gemensamt mål är förmodligen inte genomförbart, men ett direkt samarbete med krigsmakten vid målsättningen skulle kunna leda till fastare utgångspunkter än f. n. för den fortsatta studie- och prognosverksamheten inom det ekonomiska försvarets olika myndigheter. *Länsstyrelsen i Blekinge län* påpekar, att 1965 års försvarsutredning har för avsikt att undersöka den funktionsmässiga och ekonomiska avvägningen mellan de olika delarna av totalförsvaret. Därvid skall också behandlas frågan om samstämmigheten i bedömanden av de lägen då vår samlade motståndskraft främst skall verka. Mot denna bakgrund är det tveksamt om utredningens uttalanden beträffande målsättning m. m. skall läggas till grund för en definitiv och mera långsiktig organisation av överstyrelsen. Länsstyrelsen förordar därför en viss försiktighet när det gäller att slutligt binda överstyrelsens organisation.

Remissinstanserna har beträffande organisationsförslaget i sina svar främst uppehållit sig vid utredningsbyrån och varubyrån samt den föreslagna sammanbindningen mellan dessa.

Sålunda ifrågasätter *överbefälhavaren* om det är lämpligt att uppdelat planeringsfunktionen på två byråer utan att organisatoriskt tillgodose samordningen mellan dessa. Uppdelningen medför att samordningen kommer att ske efter vertikala linjer medan den föreslagna organisationen i övrigt är uppbyggd för att främja arbete efter horisontella. Detta avsteg från modern organisationsmetodik kan leda till bristande samordning med dubbelarbete som följd. Delningen av planeringsfunktionen gynnar inte heller det vidgade samarbete med övriga berörda myndigheter som krävs i utredningen. Överbefälhavaren framhåller också att erfarenheterna av en sammanhållen central planering i de militära förvaltningarna är goda. *Försvarets forskningsanstalt* finner skäl tala för att det direkta ansvaret för den löpande planeringsverksamheten inom överstyrelsen bör ligga på ett särskilt

organ under generaldirektören. Samma uppfattning redovisar *länsstyrelsen i Västmanlands län* och *Sveriges industriförbund*.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser att man bör överväga att slå ihop utredningsbyrån och varubyrån. Om förslaget genomförs oförändrat är benämningen planläggningsbyrån mera adekvat på den föreslagna varubyrån för att undvika förväxling med affärsbyrån. *Civilbefälhavaren i västra civilområdet* förordar en sammanslagning av byråerna. Enligt *civilförsvarsstyrelsen* måste det uppstå svårigheter att på lägre nivå från ett annat ämbetsverk hålla de tidvis täta kontakter som fordras. En sammanbindning på en något lägre nivå än verkschefens skulle därför vara mera tillfredsställande.

Den föreslagna nya organisationen bör enligt *arbetsmarknadsstyrelsen* kunna få stor betydelse också för övriga myndigheter. Styrelsen kommer att avveckla sitt företagsregister och skall i stället genom ändringsrapporter hjälpa till med att hålla överstyrelsens register aktuellt. Eftersom registret mera tjänar som underlag för varubyråns planläggning av olika åtgärder än för utredningsbyråns studier och prognoser bör registret hänföras till varubyrån. Om företags- och varuregistersektionen ingår i utredningsbyrån ökar kravet på samordningen mellan byråerna. Detta kan medföra att den befattningshavare som föreslagits i verkschefens sekretariat för extern samordning i stället måste internt ansvara för beredskapsplaneringen.

Länsstyrelsen i Jönköpings län ifrågasätter om den förändring som innebär att bränslebyrån samt industri- och varubyrån försvinner och ersätts med en utredningsbyrå och en varubyrå är ofrånkomlig. I vart fall bör den utredande och den verkställande planeringsverksamheten läggas under samma chef. Styrelsen för *Kooperativa förbundet* anser att utredningens förslag kan medföra risker för att den samlade ledningsfunktionen inom verket blir eftersatt. Förbundets styrelse föreslår därför att formerna för en samordning av planläggningsfunktionen blir föremål för förnyad prövning. Styrelsen framhåller också att en administrativ smidighet främjas av att överstyrelsen kan företrädas av ett enda organ. Samma hänsyn som tagits till oljebranschen bör så långt som möjligt tas till företag inom övriga branscher.

Länsstyrelsen i Blekinge län anför bl. a. följande beträffande organisationsförslaget.

Då det enligt vad som framgår av utredningen inte är praktiskt möjligt att inordna alla hithörande arbetsgrupper under en arbetsenhet, har länsstyrelsen övervägt om inte andra möjligheter finns att bättre poängtera utrednings- och prognosverksamhetens ställning i arbetet. Länsstyrelsen har därvid tänkt sig möjligheten av att bygga ut »verkschefens sekretariat» till en central stabsavdelning, som under generaldirektörens direkta ledning arbetar såväl med den externa som med den interna samordningsverksamheten. Detta skulle innebära att man från den föreslagna utredningsbyrån

bröt ut den verksamhet som består av forskning, prognos och utredning, dvs. frågor rörande överstyrelsens »policy». Återstoden av den föreslagna utredningsbyråns verksamhet — t. ex. den mera rutinmässiga registeringsverksamheten — torde med fördel kunna inordnas under varubyran. En organisation av nu antydda slag ger förbättrade garantier för att »policyn» skall kunna slå igenom i det dagliga planlägningsarbetet. På samma gång synes ökade resurser, åtminstone tidvis, kunna avdelas för den externa samordningen, som enligt statskontorets förslag tilldelats alldeles för små resurser.

Länsstyrelsens uppfattning att det är otillräckligt med endast en kvalificerad befattningshavare för den yttre samordningen delas av *civilbefälhavarna i Bergslagens och nedre Norrlands civilområden*.

Arbetsmarknadsstyrelsen påpekar att de externa kontakterna är av vital betydelse. Enligt styrelsen skulle det vara värdefullt om utredningsbyrån fick samma uppgifter på utredningssidan som utbildningssektionen föreslagits få på informationssidan. Beträffande denna sektion framför *överbefälhavaren* ett starkt önskemål att den ges sådana resurser och uppgifter att den aktivt kan medverka i ledningen av de centrala och regionala totalförsvarsövningarna. Med tanke på betydelsen för de regionala myndigheterna av överstyrelsens biträde vid utbildning och övning anser *civilbefälhavaren i övre Norrlands civilområde* att utbildningssektionen är underdimensionerad. *Kommerskollegium* tillstyrker utredningens förslag om en särskild sektion för utbildning och information. Upplysningar och utbildning är av betydelse speciellt för de regionala organen, vilka skall genomföra en stor del av den centralt planerade försvarsberedskapen. Länsstyrelsernas personella resurser på detta område bör ses över så att den effektivitet som eftersträvas för centralorganet i praktiken blir meningsfull. Vad gäller samordningsfrågan anser kollegiet att denna bör övervägas ytterligare innan slutgiltig ståndpunkt tas till statskontorets förslag. En fastare organisation än den förordade är önskvärd. Särskilt betydelsefullt är det att sekretariatet utrustas med kvalificerade tjänstemän.

Civilbefälhavaren i södra civilområdet uttalar att det är angeläget att omorganisationen av överstyrelsen inte ökar belastningen på civilbefälhavar-kanslierna eller länsstyrelserna. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* anser att påtaglig besparing av arbetsinsats kan göras på regional nivå om överstyrelsen får en utbildningssektion med tillräckliga resurser. En effektivisering av överstyrelsens verksamhet torde kunna få kännbara återverkningar på länsstyrelsernas allmänna beredskapsdetaljer i form av ökad arbetsbelastning hävdar å andra sidan *länsstyrelsen i Älvsborgs län*. I likhet med kommerskollegium förutsätter länsstyrelsen en översyn för att förbättra dess möjligheter på området.

Länsstyrelsen i Blekinge län ifrågasätter riktigheten av att tilldela överstyrelsen medel för att effektivisera tillsynen över planläggningen och ut-

bildningen på fältet. Den största effektiviteten i dessa hänseenden erhålls om länsstyrelserna får erforderliga resurser. Det bör därför övervägas om inte anslagen bör fördelas om från överstyrelsen till de olika länsstyrelserna.

I övrigt har beträffande den föreslagna organisationen för överstyrelsen förts fram förslag beträffande verksamheten. Sålunda finner länsstyrelsen i Västmanlands län det välbetänkt att myndigheten skall ledas av en lekmannastyrelse med hänsyn till dess nära samarbete med näringslivet. Länsstyrelsen ifrågasätter dock, om inte en av byråcheferna bör ingå i styrelsen. Motivet härför skulle vara bl. a. behovet av en ställföreträdande generaldirektör i krig. *Kommerskollegium* förutsätter att ledamöterna såvitt möjligt utväljs bland personer som kan förutsättas vara tillgängliga som heltidsarbetande chefer i händelse av krig.

Utredningens förslag, att överstyrelsen skall bedriva aktiv forskning i n g för att följa samhällsutvecklingen tekniskt och ekonomiskt och därigenom erhålla bättre underlag i planeringsverksamheten möter vissa invändningar. *Kommerskollegium* säger sig kunna tillstyrka att medel anvisas för att konsulter anlitas för tillfälliga arbetsuppgifter som kräver speciell sakkunskap. Däremot bör erforderlig forskning bedrivas inom ramen för befintliga organ på området. Överstyrelsen skall endast avgöra i vilka hänseenden forskning bör ske. *Försvarets forskningsanstalt* är beredd att i mån av resurser medverka vid utvecklingen av metodik för överstyrelsens studieverksamhet. Beträffande behovet av personal för operationsanalyser vid överstyrelsens studier och utvärderingar ifrågasätter anstalten om inte detta bör tillgodoses på samma sätt som för andra totalförsvarsmyndigheter, nämligen genom att personal som ingår i försvarets OA-organisation placeras vid styrelsen. *Statistiska centralbyrån* delar uppfattningen att den angivna forskningen är av väsentlig betydelse för överstyrelsens verksamhet. Det är emellertid inte rimligt och möjligt att överstyrelsen med egna forskningsinsatser skall kunna täcka hela detta vida fält. För att undvika dubbelarbete bör överstyrelsens forskningsverksamhet i väsentlig mån utgöras av att följa och nyttiggöra forsknings- och utvecklingsarbeten på andra håll.

För övrigt har statistiska centralbyrån begränsat sitt utlåtande till statistik- och prognosverksamheten. Enligt centralbyrån kan en betydande del av överstyrelsens databehov förutsättas komma att bli tillgodosett genom centralbyrån. Avvägningen mellan överstyrelsens konsumentbehov och möjligheterna och kostnaderna att få fram erforderliga statistiska underlag kräver medverkan från centralbyrån redan på förberedande planeringsstadium. Detta samordningsbehov kan lämpligen formellt konkretiseras genom att i instruktionen för överstyrelsen — i likhet med vad som är fallet i instruktionen för centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden — förs in en bestämmelse om samråd med centralbyrån i frågor som berör statistikproduktion.

Enligt förslaget skall utredningsbyrån vid överstyrelsen från berörda parter införskaffa de uppgifter som centralbyrån inte kan lämna från sin in-

formationsbank. Som allmän regel bör gälla att i den mån information inte finns tillgänglig vid centralbyrån skall samråd ske om vilken av myndigheterna som skall svara för direktinsamling av data.

På grundval av utredning, som företagits i samråd med överstyrelsen, finner centralbyrån det lämpligt att den bränslestatistik som f. n. ombesörjs av bränslebyrån förs över till centralbyrån. Vidare har centralbyrån inte något att erinra mot att prognosverksamheten rörande den framtida utvecklingen inom bränsle- och drivmedelsområdet blir kvar hos överstyrelsen i avvaktan på förslag rörande ordningen för den framtida prognosverksamheten m. m. inom energiområdet. Centralbyrån beräknar kostnaderna för den utökning av statistikproduktionen vid verket som överföringen innebär till 15 000 kr. per år vid nuvarande omfattning av denna statistik.

Kommerskollegium befarar, att det blir alltför betungande för utredningsbyrån att skaffa informationer från berörda parter i de fall statistiska centralbyrån inte kan lämna sådan. Som en fördel med ADB-systemet har statskontoret framhållit att statistiska centralbyrån skulle kunna producera underlag för undersökningar och utvärderingar i näringsfrågor även utan anknytning till beredskapsaspekten. En förbättring av underlaget för näringspolitiska bedömningar finner även kollegium önskvärd för sin verksamhet. Frågan bör emellertid övervägas närmare. Den regeln torde nämligen gälla att av företagare lämnade uppgifter utan dennes medgivande inte får utnyttjas för annat ändamål än för vilket de är avsedda.

Kooperativa förbundet med dotterföretag och anslutna konsumtionsföreningar måste varje år lämna en mängd olika uppgifter i samband med den informationsinsamling som sker inom en rad statliga organ. Styrelsen har observerat att samma eller liknande information ofta begärs från olika myndigheter. Det är ett starkt önskemål att de förändringar som föreslagits beträffande överstyrelsen utnyttjas till att grundligt pröva möjligheterna att begränsa arbetet för uppgiftslämnarna inom näringslivet genom ett utbyggt samarbete med andra informationsinsamlade myndigheter. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* förutsätter att den av statskontoret föreslagna planläggningsmetoden genom anknytning till statistiska centralbyrån och branschorganisationerna skall minska länsstyrelsens arbete med att insamla uppgifter.

Sveriges industriförbund, *Sveriges grossistförbund* och *Svenska petroleum institutet* framhåller att den statistik, som förts hos försörjningsmyndigheten på basis av uppgifter från oljeföretagen alltid utgjort grundvalen för ransoneringsåtgärder eller tillstånd att utnyttja beredskapslagren utöver vad som normalt är tillåtet. Genom enkel uppläggning och skyndsam bearbetning har dessa uppgifter snabbt kunnat ställas till ansvariga myndigheters och de lagringsskyldigas förfogande. I kritiska lägen har denna basstatistik fyllts ut med särskilt infordrade uppgifter, stundom vecka för vecka. Risk föreligger att detta underlag kan komma att i hög grad försäm-

ras genom att det löpande relativt begränsade primärmaterialet flyttas över till annan myndighet och där inlemmas i maskinbearbetningsrutiner. Sammanställning av ett så besvärligt underlag som detta kräver erfarenhet av varuområdet. Missförstånd kan få farliga konsekvenser.

Frågan om ett enhetligt klassificeringssystem, berörs av *civilbefälhavaren i övre Norrlands civilområde*. Den ordning som utredningen tvingats acceptera med hänsyn till krigsmaktens slutna system och begränsningar hos den officiella statistikens nomenklatur ter sig föga tilltalande. Enligt *civilbefälhavaren* bör eftersträvas att på sikt åstadkomma enhetlighet. *Överbefälhavaren* erinrar om statskontorets samråd i frågan med försvarets klassificeringscentral. Han förutsätter att överstyrelsen liksom krigsmaktens myndigheter vidtar de anpassningsåtgärder som erfordras för rationellt informationsutbyte.

Anslagsyrkanden

I den promemoria, som fogats till statskontorets skrivelse den 23 januari 1967, beräknas i samråd med överstyrelsen medel för överstyrelsens löner och omkostnader under budgetåret 1967/68. Vid beräkningarna har hänsyn tagits till den omorganisation och med denna sammanhängande åtgärder som föreslås i promemorian. Vidare har överstyrelsen i särskild promemoria den 2 mars 1967 ytterligare redovisat dessa medelsbehov.

E 1. Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar

1965/66 Utgift		2 200 245		
1966/67 Anslag		2 434 000		
1967/68 Förslag		3 334 000		
	1966/67	Beräknad ändring	1967/68	
		Utredningen	Dep.chefen	
<i>Tjänster</i>				
Handläggande personal	36	+ 5	+ 5	5
Övrig personal	42	+ 1	+ 1	1
	78	+ 6	+ 6	6
<i>Anslag</i>				
Avlöningar till tjänstemän ..	2 182 000	+ 930 000	+ 945 000	
Arvoden och särskilda ersättningar	26 000	- 1 000		-
Ersättning till expertis	226 000	- 120 000	- 120 000	
Löner till personal i övergångsorganisationen	—	+ 75 000	+ 75 000	
	2 434 000	+ 884 000	+ 900 000	

1. Den föreslagna organisationen innebär, att antalet tjänster som för närvarande avlönas från såväl förevarande anslag som sakanslag, minskas från 89 till 84 (se tabellen s. 10). Detta sammanhänger enligt utredningen främst med att bränslestatistiken förs över till statistiska centralbyrån och att arbetet med teknisk cisternprojektering avses bli överfört till annat organ.

Samtliga ordinarie tjänster utom verkschefstjänsten föreslås bli ersatta med extra ordinarie tjänster i motsvarande lönegrader allt eftersom nuvarande innehavare av ordinarie tjänster kan beredas annan tjänst eller eljest avgår. Av detta berörs tio på personalförteckningen redovisade ordinarie tjänster. Innehavarna av sex av dessa är förordnade på högre tjänster, av vilka tre utom ämbetsverket. Av återstående ordinarie tjänster är en placerad i Co 1, en i Ao 13 samt två i Ao 10. I den föreslagna organisationen förs sålunda endast upp en ordinarie tjänst. Övriga ordinarie tjänster som finns upptagna i nuvarande personalförteckning, föreslås bli förda på övergångsstat.

Kostnaderna under avlöningsanslaget för den föreslagna organisationen blir 3 318 000 kr. Detta innebär en ökning av anslaget med 223 000 kr. jämfört med kostnaderna för nuvarande organisation, vilka uppgår till sammanlagt 3 095 000 kr. (1966/67 års avlöningsanslag 2 434 000 kr., löneomräkning 341 000 kr. och löner på sakanslag 320 000 kr.). Av kostnadsökningen 223 000 kr. kan 60 000 kr. räknas bort om cisternsektionens arbetsuppgifter tas över av annat organ och 75 000 kr. när behovet av övergångsanordningar upphör. Den verkliga ökningen skulle i så fall stanna vid 88 000 kr.

2. Arvode till organisationsföredragande kan bortfalla.

3. Personal som sysselsätts med verkets ordinarie arbetsuppgifter förutsätts i förslaget böra avlönas från anslagsposten Avlöningar till tjänstemän. Härigenom kan anslagsposten Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft minskas med motsvarande belopp.

4. Under en övergångstid erfordras medel för avlöningar till viss personal i samband med omorganisationen.

E 2. Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader

1965/66 Utgift	320 205
1966/67 Anslag.....	283 000
1967/68 Förslag	603 000

	1966/67	Beräknad ändring 1967/68	
		Utredningen	Dep.chefen
1. Sjukvård m. m.	8 000	—	—
2. Reseersättningar	70 000	+ 45 000	+ 30 000
3. Expenser			
a) Lyse	7 000	—	—
b) Övriga expenser	163 000	+ 20 000	+ 10 000
Därav engångsutgifter	—	20 000	5 000
4. Publikationstryck	10 000	+ 30 000	+ 10 000
5. Utställningsverksamhet m. m.	15 000	+ 5 000	—
6. Utbildning av krigsplacerad personal	10 000	+ 30 000	+ 20 000
7. Databehandling m. m.	—	+ 250 000	+ 250 000
8. Tekniska undersökningar ..	—	+ 10 000	—
9. Övning med fältledningsma- terial	—	+ 15 000	—
	283 000	+ 405 000	+ 320 000

2. Resebehovet ökar för att göra en aktivare planläggning hos näringslivet möjlig och på grund av ökad utbildnings- och informationsverksamhet.

3. b) En uppräknig är nödvändig för engångsanskaffning av inventarier med anledning av omorganisationen.

4. En stor del av överstyrelsens anvisningar måste omarbetas bl. a. på grund av nya planläggningssystem. Vidare medför informationsverksamheten krav på olika trycksaker.

5. För att åstadkomma ett meningsfullt deltagande i utställningar — en viktig del av informationsverksamheten — behöver överstyrelsen ta fram utställningspaket som på ett informativt sätt visar målet för det ekonomiska försvaret och den nya planläggningsmetodiken.

6. Utbildningsverksamheten är allvarligt eftersatt på grund av bristande personella resurser. Enligt organisationsförslaget kommer emellertid utbildningssektionen att tillföras personal för verksamheten. Utbildningen bör även avse personal som skall ingå i krismyndigheter som organiseras av överstyrelsen.

7. Större delen av ADB-systemet väntas vara i drift under budgetåret 1967/68. Under omkostnadsanslaget bör därför medel beräknas för produktionskörning och erforderlig kompletterande programmering. Kostnaderna uppgår till 200 000 kr. Härtill kommer 50 000 kr. för statistik som statistiska centralbyrån tillhandahåller överstyrelsen. T. o. m. innevarande budgetår har dessa kostnader inräknats i centralbyråns budget.

8. Det bör komma till en särskild delpost för tekniska undersökningar. Dessa avser uppgifter som inte kan erhållas på annat sätt. Undersökningarna är av direkt betydelse för beredskapsarbetet.

9. Överstyrelsen har projekterat och anskaffat speciell material att an-

vändas om pumpningsanordningarna vid skyddade oljelagringsanläggningar sätts ur funktion. Det krävs övningar vid berörda anläggningar för att denna materiel skall kunna hanteras rätt och vårdas väl.

Departementschefen

Sedan medel ställts till förfogande av Kungl. Maj:t har vid överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap påbörjats en undersökning angående möjligheterna att automatiskt databehandla olika verksamheter vid överstyrelsen. Undersökningen utförs av statskontoret i nära samarbete med överstyrelsen. Datasystem har nu utarbetats för affärsbyråns verksamhet och det centrala företagsregistret med därtill hörande cistern- och bensinstationsregister. Vidare har det ekonomiska beredskapsområdet kartlagts och belysts i olika förstudier. Härigenom har en grund skapats även för utformningen av ADB-metodik beträffande överstyrelsens planläggningsverksamhet. En övergång till ADB-system vid en myndighet kräver emellertid erfarenhetsmässigt en översyn av organisationen. Vid undersökningen har därför också detta förhållande uppmärksamats. De hittillsvarande resultaten av utredningen har statskontoret redovisat i en promemoria som utmynnar i ett förslag till omorganisation av överstyrelsen. Förslaget har lagts fram i samråd med överstyrelsen.

Utredningen framhåller att det ekonomiska försvaret inte som krigsmakten och civilförsvaret är uppbyggt av en mängd fast organiserade enheter. Det är snarare ett samlingsbegrepp för hur näringslivet skall kunna anpassa sig till de ändrade förhållandena vid avspärrning och krig. Jag delar utredningens uppfattning att överstyrelsen måste ha tillgång till ingående och aktuella informationer om den skall kunna lösa sin dubbla uppgift att både planlägga vissa sektors anpassning och samordna planläggningen inom andra sektorer av samhällslivet. Överstyrelsen måste också ha möjligheter att bearbeta och utvärdera tillgängliga uppgifter. Den moderna ADB-metodiken gör väsentliga förbättringar möjliga jämfört med hittills tillämpade manuella metoder. Överstyrelsen har också beslutat införa ADB-behandling av vissa rutiner. Flera av de myndigheter med vilka överstyrelsen samverkar har börjat eller avser att börja tillämpa ADB-metodik. Om överstyrelsen i full utsträckning övergår till samma förfaringssätt ökar möjligheterna att samordna planläggningen och att samverka.

Såsom framgår av utredningen saknar överstyrelsen resurser för att helt kunna utnyttja de möjligheter en ny teknik erbjuder för en rationell handläggning av den ekonomiska försvarsberedskapen. Utredningen har sökt finna åtgärder som skall kunna leda till en bättre relation mellan effekt och kostnad än för närvarande. En förutsättning har därvid varit att den nuvarande kostnadsnivån inte skall överskridas. Införandet av ADB-metodiken

gör dock att överstyrelsens omkostnadsanslag måste räknas upp kraftigt främst för ökad datamaskintid. Däremot föranleder omorganisationen blott en obetydlig höjning av avlöningsanslaget jämfört med kostnaderna för den nuvarande organisationen. Denna belastar ju f. n. även sakanslag med kostnader för löner. Jag anser emellertid dessa ökningarna väl försvarbara med tanke på de stora besparingar som bör kunna göras när beredskapsåtgärderna grundas på säkrare underlag.

Överstyrelsen fick sin nuvarande organisation så sent som år 1962. När utredningen nu föreslår en omorganisation sker detta under hänvisning till de krav som ett rationellt utnyttjande av ADB-metodiken medför. Det sker också mot bakgrunden av en analys av överstyrelsens beredskapsverksamhet. I det avseendet lägger emellertid utredningen inte fram några direkta förslag. De av utredningen och vissa remissinstanser framförda synpunkterna på beredskapsproblemen synes mig böra beaktas i överstyrelsens fortsatta verksamhet. Jag vill dock understryka att statskontorets utredning måste ses som ett rent organisationsförslag.

Utredningsförslaget innebär i huvudsak att de nuvarande arbetsenheterna, som är inrättade vertikalt efter varuslag, skall ersättas med en organisation i vilken enheterna förs ihop efter olika funktioner i beredskapsprocessen. Cheferna för enheterna skall inte längre ingå i verkets styrelse. Denna blir i stället en lekmannastyrelse med generaldirektören som ordförande. Vidare föreslås bränslestatistiken bli överförd till statistiska centralbyrån. Organisationen av affärsbyrån övervägs alltjämt. Dess cisternsektion bör enligt utredningen behandlas i en särskild utredning om förvaltningen av statliga cisterner m. m. Kungl. Maj:t har tidigare denna dag uppdragit åt statskontoret att göra en sådan utredning.

Vid remissbehandlingen har kritik i första hand riktats mot uppdelningen av den planläggande verksamheten på en utrednings- och en varubyrå samt att den nödvändiga samordningen mellan dessa i avvaktan på erfarenheter av organisationen bör ankomma på verkschefen. Jag förutsätter att frågan beaktas i samband med den översyn av organisationen som bör företas när någon tids erfarenhet vunnits av datasystemet. I det sammanhanget måste också överstyrelsens förutsättningar att fullgöra sin viktiga externa samordningsuppgift uppmärksammas. Utredningen har föreslagit en särskild befattningshavare för uppgiften. Jag förordar att denne placeras i den föreslagna arbetsenheten för information m. m. som får en mycket utåtriktad verksamhet. Något särskilt sekretariat för verkschefen erfordras därvid inte. Liksom f. n. bör militärassistenten vara direkt underställd verkschefen.

Den föreslagna förstärkningen av styrelsens möjligheter att biträda de regionala myndigheterna främst i samband med regionala stabsövningar och utbildningen av det ekonomiska försvarets personal synes mig mycket betydelsefull. Jag utgår från att därvid inte endast anlitas personal från infor-

mationssektionen utan att liksom hittills kvalificerade tjänstemän inom överstyrelsen kommer att biträda inom sina specialområden.

Jag förutsätter att den föreslagna forsknings- och prognosverksamheten i huvudsak kommer att avse en uppföljning av olika forskningsinstitutioners prognosverksamhet och undersökningar av utvecklingen på längre sikt inom närings- och samhällslivet av betydelse för det ekonomiska försvaret. I verksamheten bör även ingå att gemensamt med försvarets forskningsanstalt genomföra sådana studier i metodik och målsystem som erfordras för verksamheten.

Vidare tillstyrker jag att överstyrelsens statistikarbete på bränsleområdet förs över till statistiska centralbyrån.

Med de ändringar jag angivit i det föregående ansluter jag mig till det redovisade förslaget till omorganisation vilket utarbetats av det statliga rationaliseringsorganet i nära samarbete med den berörda myndigheten och i princip godtagits av remissinstanserna. I fråga om löneställningen för flertalet av tjänsterna har förhandlingar ägt rum mellan statens avtalsverk och berörda personalorganisationer. Avtal har därvid träffats tidigare denna dag och kommer att överlämnas till riksdagens löne delegation med hemställan om godkännande på riksdagens vägnar. Vad gäller tjänster, om vilkas inrättande riksdagen förbehållit sig rätten att besluta, berörs endast en tjänst i Co 1, vilken föreslås ändrad till extra ordinarie i samma lönegrad. En tablå över de tjänster, vilka kommer att finnas vid överstyrelsen sedan omorganisationen genomförts, torde som *bilaga* få fogas till statsrådsprotokollet som underlag för anslagsberäkningen. I övrigt får jag hänvisa till sammanställningen över avlöningsanslaget. Jag beräknar alltså detta till 3 334 000 kr.

Med undantag för generaldirektörstjänsten bör befintliga ordinarie tjänster föras på övergångsstat. Beträffande fördelningen av tjänster på olika arbetsenheter bör denna inte betraktas som bindande. Det är angeläget att verksledningen har möjlighet att placera om personalen för att möta ändrade behov av arbetsinsatser.

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen över omkostnadsanslaget tar jag upp detta till 603 000 kr. Överstyrelsens utgifter för sådana utrikes tjänsteresor, som inte bör belasta förslagsanslaget. Omkostnader för statlig lagerhållning, bör i fortsättningen bestridas från anslagsposten Reseersättningar. Jag förutsätter att kostnader för tekniska undersökningar bestrids från nyssnämnda förslagsanslag. Kostnader för övning med fältledningsmateriel bör belasta förrådsfondens driftbudget.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer jag föreslagit för omorganisation av överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap;
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att på personalförteckningen

Kungl. Maj:ts proposition nr 76 år 1967

för överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap föra upp en tjänst som byråchef i Ce 1;

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att i övrigt vidta de övergångs-
anordningar som kommer att erfordras på grund av om-
organisationen;

4. på driftbudgeten under tionde huvudtiteln för budget-
året 1967/68 anvisa till

a) *Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap: Av-
löningar* ett förslagsanslag av 3 334 000 kr. och

b) *Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap: Om-
kostnader* ett förslagsanslag av 603 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med in-
stämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt
förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdag-
en skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till
detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Förteckning över tjänster vid överstyrelsen för ekonomisk försvarsbered-**skap enligt departementschefens förslag**

	Lönegrad
1 generaldirektör	Cp 5
Administrativ byrå	
1 byråchef	C 1
<i>Juridisk sektion</i>	
1 avdelningsdirektör	B 5
1 byrådirektör	A 30
1 byrådirektör, förste byråsekreterare eller byråsekreterare högst	A 28
<i>Ekonomisk sektion</i>	
1 byrådirektör, förste byråsekreterare eller byråsekreterare högst	A 28
K a m e r a l d e t a l j	
1 förste byråsekreterare eller byråsekreterare	A 24
1 assistent	A 15
1 kontorsbiträde	A 3/9
A D B - d e t a l j	
1 förste byråsekreterare eller byråsekreterare	A 24
1 byråassistent	A 19
1 kontorsskrivare	A 13
1 kansliskrivare	A 11
1 kontorsbiträde	A 3/9
<i>Personalsektion</i>	
1 förste byråsekreterare eller byråsekreterare	A 24
2 assistenter	A 15
2 kontorsskrivare	A 13
1 expeditionsförman	A 11
2 kansliskrivare	A 11
2 expeditionsvakter	A 9
4 kontorsbiträden	A 3/9
Affärsbyrå	
1 byråchef	C 1
1 kansliskrivare	A 11
<i>Inköpssektion</i>	
1 byrådirektör	A 26
1 förste byråassistent	A 21
2 assistenter	A 17
1 kontorsbiträde	A 3/9
<i>Förrådssektion</i>	
1 byrådirektör	A 28
1 förste byråassistent	A 21
1 förrådsförvaltare	A 19
1 ingenjör	A 19
1 förrådsförvaltare	A 17
1 kontorsbiträde	A 3/9
<i>Cisternsektion</i>	
1 avdelningsdirektör	B 5

Utredningsbyrå

1 byråchef	C	1
1 kansliskrivare	A	11

Prognos- och utredningssektion

1 avdelningsdirektör	B	6
2 byrådirektörer	A	30
2 byrådirektörer, förste byråsekreterare eller byråsekreterare	högst A	28
3 förste byråsekreterare eller byråsekreterare	högst A	24
1 amanuens	A	18/22
1 assistent	A	17

Varu- och företagsregister

1 byrådirektör, förste byråsekreterare eller byråsekreterare	högst A	28
1 byråassistent	A	19
1 assistent	A	17
1 kontorsskrivare	A	13
2 kansliskrivare	A	11
1 kontorsbiträde	A	3/9

Varubyrå

1 byråchef	C	1
1 kansliskrivare	A	11

Produktionssektion

1 avdelningsdirektör	B	5
2 byrådirektörer, förste byråsekreterare eller byråsekreterare	högst A	28
1 förste byråsekreterare eller byråsekreterare	högst A	24
1 byråassistent	A	19
1 kontorsskrivare	A	13

Handels- och krigsleveransplanläggningssektion

1 byrådirektör	A	30
1 förste byråsekreterare eller byråsekreterare	högst A	24
1 kontorsbiträde	A	3/9

Undanförsel- och förstöringssektion

1 byrådirektör	A	30
1 förste byråsekreterare eller byråsekreterare	högst A	24
1 förste byråingenjör	A	23
1 assistent	A	17

Informationssektion

1 avdelningsdirektör	B	6
1 avdelningsdirektör	B	5
2 byrådirektörer, förste byråsekreterare eller byråsekreterare	högst A	28
1 förste byråsekreterare eller byråsekreterare	högst A	24
1 assistent	A	17
1 kansliskrivare	A	11
1 kontorsbiträde	A	3/9